

Linnaeushof Amsterdam

Alexander Kropholler

Zicht op het vrijstaande blok
eengezinswoningen
View of the detached block of
dwellings

The Urban Enclave

De stadsenclave

Begin twintigste eeuw nam het snel groeiende Amsterdam bezit van de polder Watergraafsmeer met een grootschalige planmatige stadsuitleg in het toen gangbare patroon van lange, ondiepe bouwblokken. Eén bouwblok tussen de Middenweg en de nieuw aangelegde Linnaeusparkweg week hiervan af. Door de aanwezigheid van oudere bebouwing langs Middenweg en een hier dwars op aangelegde zijstraat met lage arbeiderswoningen (nu de Linnaeusdwarstraat) was een groot en diep bouwblok ontstaan, precies tegenover Frankendaal, een oude buitenplaats. Het binnenterrein van dit bouwblok werd in 1918 verworven door de rooms-katholieke parochie van de H. Martelaren van Gorkum om een nieuwe kerk te bouwen. Het resterende deel werd verkocht als bouwgrond voor woningen aan de rooms-katholieke aannemer Rozestraten die zelf ontwikkelde en verhuurde. Hiermee kon de parochie niet alleen extra inkomsten genereren voor de bouw van de kerk, maar werd ook een groter draagvlak voor het parochieleven gecreëerd. In 1924 werd opdracht voor een ontwerp voor het gehele complex gegeven aan architect A.J. Kropholler (1881-1971), een eigenzinnige autodidact die was bekeerd tot het rooms-katholieke geloof.

Het ontwerp voor de kerk op de noordelijke helft van het binnenterrein is exemplarisch voor het consistente oeuvre van Kropholler. Zijn werk verbindt Berlage's rationale architectuur met een sterk middeleeuws geïnspireerde robuustheid in materiaal en detail. De kerk heeft een zeer plastische hoofdvorm, die tegelijk monumentaal en pittoresk is, en is uitgevoerd in baksteen. Rondom de kerk zijn woningen ontworpen, die aan drie zijden onderdeel zijn van de ononderbroken randbebouwing van de hof. Omdat de ruimte beperkt was ontwierp Kropholler voor deze boven-benedenwoningen een voor Amsterdam ongebruikelijke opzet met een relatief brede en ondiepe plattegrond. De vierde wand van de bebouwing rond de kerk bestaat uit een vrijstaande rij van zes grote woningen, oorspronkelijk bestemd voor leden van het kerkbestuur. De architectuur en materialisering van al deze woningen sluiten naadloos aan op die van het kerkgebouw. Het middenterrein van het zuidelijk deel van de Linnaeushof werd ingericht als tennispark. De randbebouwing springt hier wat meer naar binnen zodat smallere en diepere woningen gebouwd konden worden. Aan de noord-oostzijde werden in de laatste bouwfase eenlaagse portiekwoningen gebouwd, niet door Kropholler ontworpen. Naast woningen werden ook een bewaarschool, een lagere en een middelbare school gebouwd. Een klein zusterklooster bood onderdak aan de lesgevend nonnen. Winkels voor eerste levensbehoeften en een boek- en een muziekhandel boden lichamelijke en geestelijke voeding.

De Linnaeushof is slechts vanaf twee zijden met de buitenwereld verbonden. De toegang vanaf de zuidelijk gelegen Wethouder Frankeweg wordt geflankeerd door twee smalle volumes met woningen. Samen met de hierachter liggende brug over de Molenwetering, restant van de oude polderopzet, ontstaat zo daadwerkelijk de indruk van een stadspoort, die vanuit de rumoerige moderne stad toegang geeft tot een enclave gebaseerd op een middeleeuws ideaalbeeld van religieus geïnspireerde soberheid en gemeenschapszin. (dvg)

In 1921 the rapidly growing city of Amsterdam took over Watergraafsmeer polder, hitherto an independent entity. The polder was already the object of a large-scale, planned expansion of the city, whose layout employed the then customary pattern of long, relatively shallow housing blocks. One exception to this pattern was a block between Middenweg, the original central axis in the polder parcellation, and a newly constructed road, Linnaeusparkweg; the large size and depth of this anomalous block were the product of older buildings along Middenweg and a side street with low-rise working-class homes (now Linnaeusdwarstraat). The spacious, enclosed site was acquired in 1918 by the Roman Catholic parish of the Holy Martyrs of Gorkum to build a church. The area not required for the church was sold as housing land to the Roman Catholic building contractor J.J.L. Rozestraten, who developed the site and rented out the new homes. This not only enabled the parish to generate extra income to finance construction of the church, but also expanded the base for parish life by importing (large), Catholic families into the neighbourhood. In 1924 Alexander Kropholler (1881-1971) was awarded the commission to design the entire complex. A self-taught individualist who had converted to Roman Catholicism in 1910, Kropholler enjoyed a reputation for designing schools, churches and housing complexes.

The design for the church situated in the centre of the site's northern half is exemplary of Kropholler's highly consistent oeuvre. His work combines Berlage's rational architecture with a medieval robustness in material and detail. The church's expressive overall form, executed in brick with structure-based stone detailing, is both monumental and picturesque. Around the church are dwellings that form part of the enclosed site's uninterrupted peripheral structure on three sides. The limited building space around the church inspired Kropholler's design for a relatively wide, shallow housing footprint, unusual in Amsterdam. The dwellings are traditional in layout, comprising upper and lower two-storey apartments with separate street entrances. The fourth wall of peripheral building around the church consists of a detached row of six large dwellings, each with the steep gable roof so characteristic of Kropholler, designed for members of the church council. Architecture and use of materials seamlessly reflect those of the church.

Behind this row lies the southern part of the project that became known as the Linnaeushof. Although Kropholler initially proposed that the space between the continuation of the peripheral structure also be filled with dwellings, this central area was eventually laid out as a tennis park. Here, the edges of the housing extend further into the interior, accommodating narrower, deeper dwellings. In the final building phase, apartment blocks with elevated walk-up access, not designed by Kropholler, were built on the Linnaeusparkweg side of the development. A nursery school, junior school and senior school were also added to the site, with a small convent to house the teaching staff. Physical sustenance was provided by shops for essentials, intellectual sustenance by a bookshop and music store.

The Linnaeushof is only connected to the outside world on two sides. The entrance on Wethouder Frankeweg is flanked by two narrow volumes containing housing. Visually combined with the bridge over Molenwetering, a survivor of the old polder layout, these create the impression of a city gate, providing access from the noisy, modern city into an enclave based on a medieval ideal of religiously inspired sobriety and community. (dvg)

Linnaeushof:

Amsterdam, Nederland/Amsterdam, the Netherlands

Stedenbouwkundige / Urban

planner: A.J. Kropholler

Architect:

A.J. Kropholler, H.M. Kraaijvanger,

P. de Jongh

Opdrachtgever / Client: kerkbestuur

Parochie HH Martelaren van Gorkum/

church council of the Parish of the

Holy Martyrs of Gorkum en/and aannemer/contractor J.J.L. Rozenstraten

Ontwerp / Design: 1924

Oplevering / Completion: 1928

Aantal woningen / Number of

dwelling(s): 154

Plangebied / Plan area: 32.000 m²/

32,000 m²

Overige functies / Other functions:

kerk/church, zusterklooster/convent,

lagere en middelbare school/junior

and senior school, winkels/shops

Bronnen / Sources:

A.J. Kropholler, *Over hedendaag-*

schen kerkbouw, met afbeeldingen

van kerkelijke en profane werken

van den schrijver (Genève/Geneva:

Verlag 'Meister der Baukunst', 1931)

Wim Nypels en/and Peter-Paul de

Baar, '75 jaar Linnaeushof', *Ons*

Amsterdam (december/December

2002), 402-406

Axel Derks, Jan-Jaap Kuyt en/and

Juliette Roding, *A.J. Kropholler*

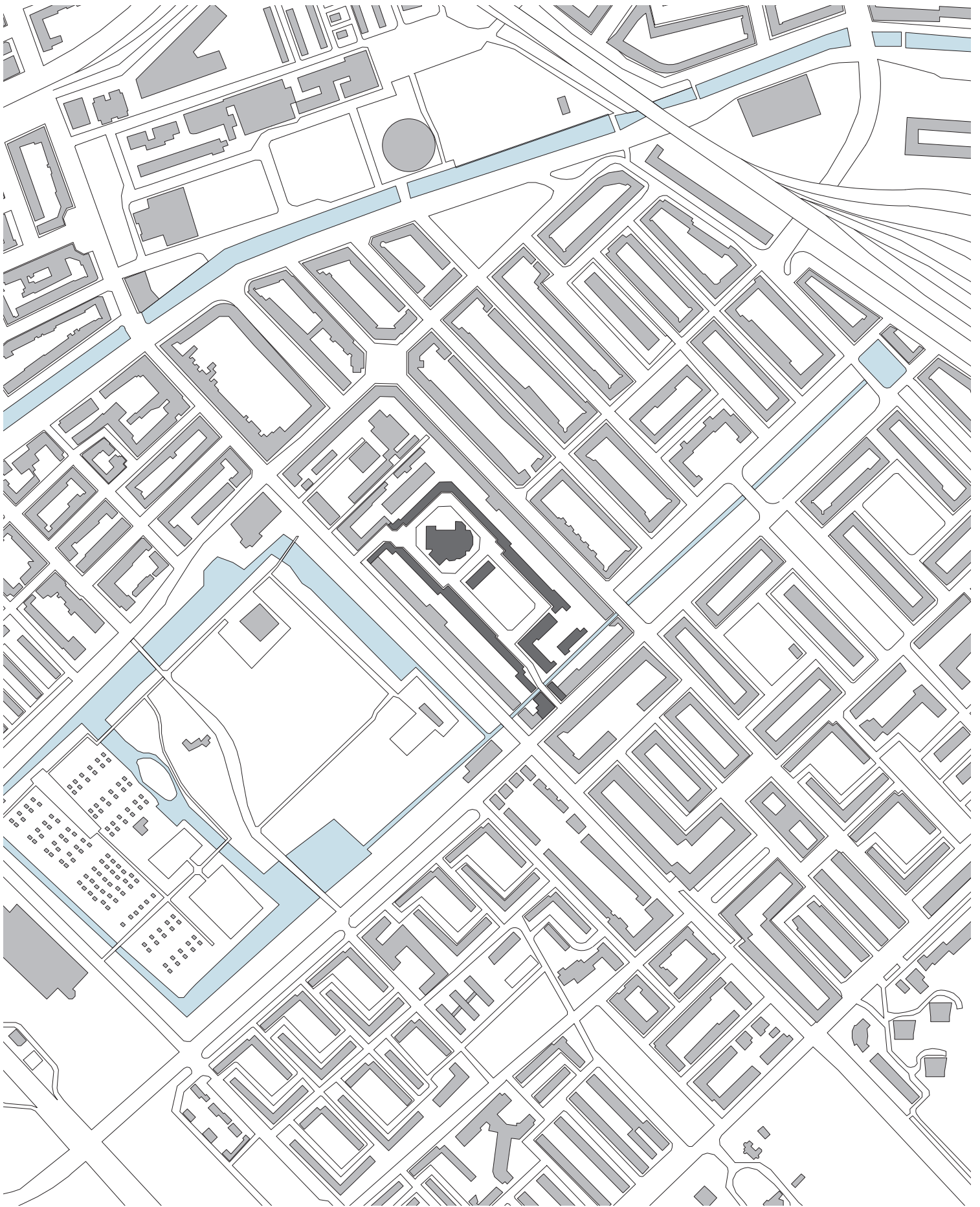
(1881-1973) (Rotterdam: BONAS

Bibliografieën, 2002)

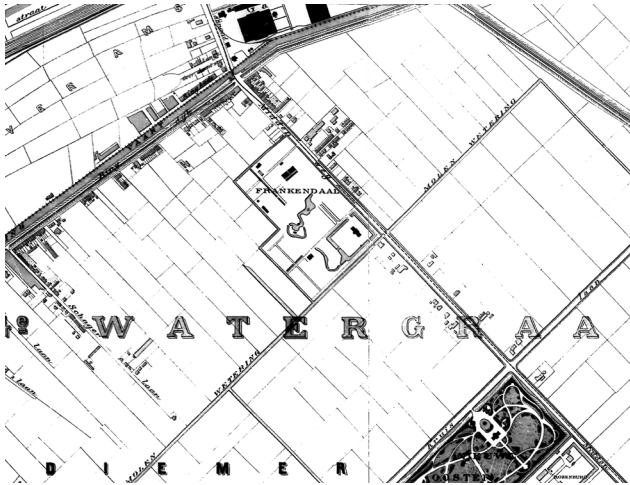
J.G. Wattjes, 'Linnaeushof te Amster-

dam. Architect A.J. Kropholler',

Het Bouwbedrijf, nr./no 5 (1928), 14

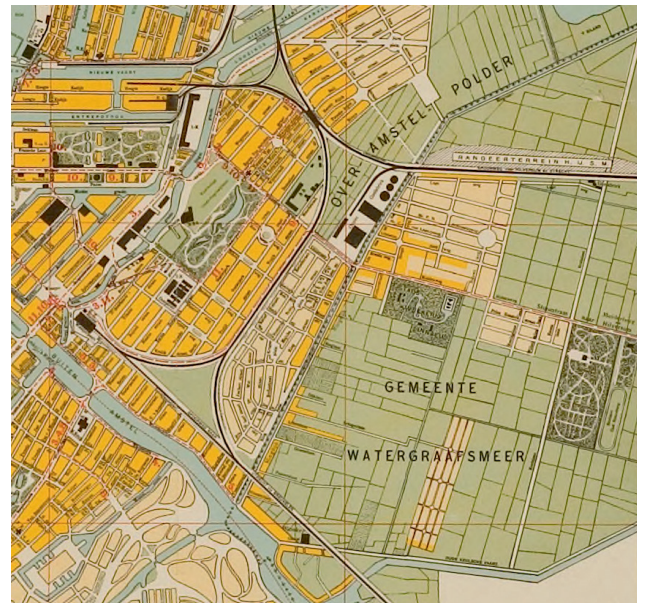

Fragment kaart van Amsterdam, 1900. De Watergraafsmeerpolder met de buitenplaats Frankendaal en de oude bebouwing aan de Linnaeusdwarstraat

Section from map of Amsterdam, 1900. Watergraafsmeerpolder with Frankendaal estate and buildings on Linnaeusdwarstraat

Fragment kaart van Amsterdam, 1909. De eerste planmatige uitleg in de Watergraafsmeerpolder
Section from map of Amsterdam, 1909. The first planned expansion in Watergraafsmeerpolder

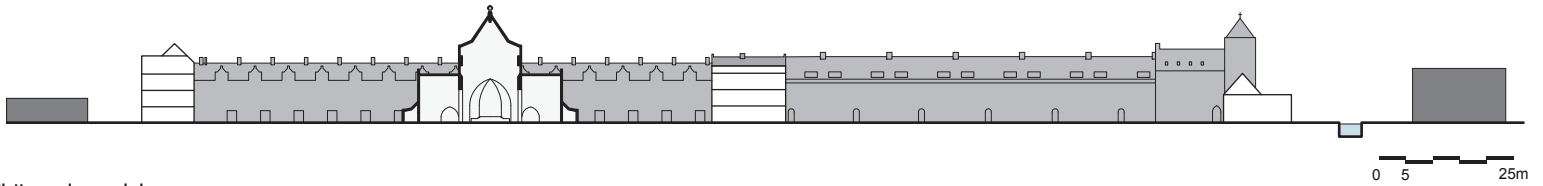
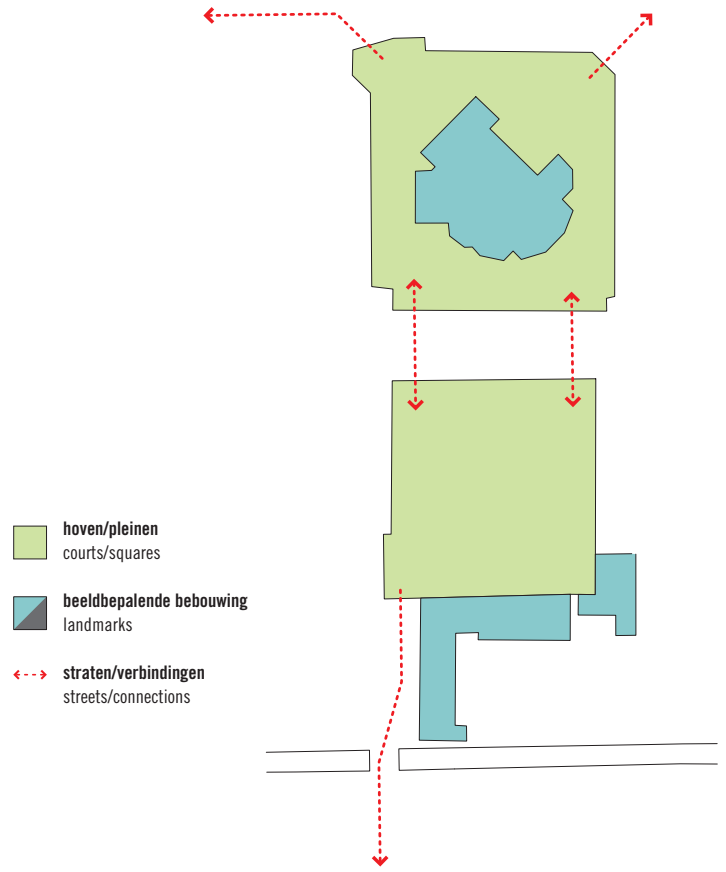
Luchtfoto Linnaeushof, ca. 1926
Aerial photo of the Linnaeushof, c 1926

Paasprocessie rond de HH Martelaren van Gorcum kerk
Easter procession around the Holy Martyrs of Gorcum Church

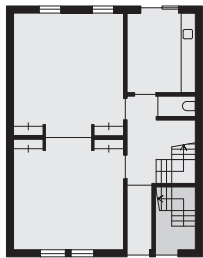

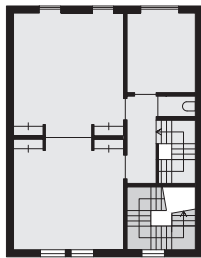
HH Martelaren van Gorcum kerk,
ca. 1925
Holy Martyrs of Gorcum Church, c. 1925

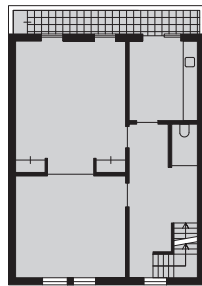
Plattegronden van de boven-
en benedenwoningen ten noord-
westen van de kerk
Floor plans of the upper and lower
apartments to the northwest of the
church

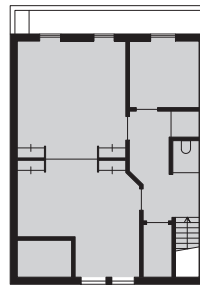
Begane grond
Ground floor

Eerste verdieping
First floor

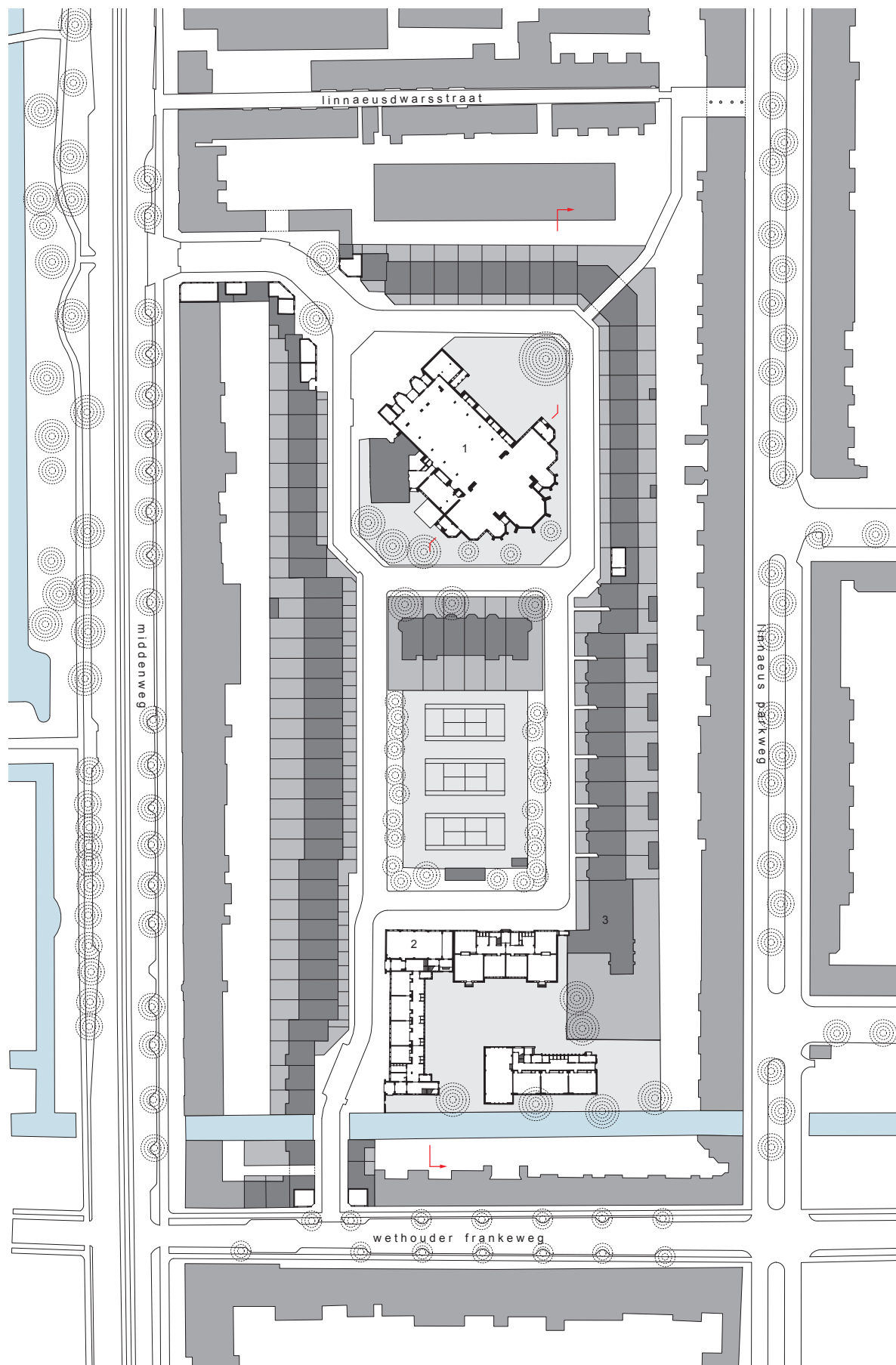
Tweede verdieping
Second floor

Derde verdieping
Third floor

- 1 HH Martelaren van Gorcum kerk
- 2 school
- 3 voormalig Claraklooster
- 1 Holy Martyrs of Gorcum Church
- 2 school
- 3 former convent of St Clara

**Entree Linnaeshof vanaf de brug
over de Molenwetering met rechts
de middelbare school**

Entrance to the Linnaeshof seen
from the bridge over the Molen-
wetering, on the right side the senior
school

**Woningen langs de noordwestzijde
van de hof met zicht op het poortje
naar de achtertuinen**

Dwellings along the north-west side
of the courtyard with view of the
little gate to the back gardens

**Zicht vanaf de pastorietaun op het
vrijstaande lok eengezinswoningen**
View from the vicarage garden
of the detached block of dwellings

**Entree tot de Linnaeushof vanaf
de Wethouder Frankeweg**
Entrance to the Linnaeushof from
Wethouder Frankeweg

**Kerkplein HH Martelaren van
Gorcum kerk**
Square before the Holy Martyrs of
Gorcum Church

